چـــــاوداگـــرتن
له ئاستـی نامه‌حره‌م
حـــوكـــم و ســـوده‌كانی

له ڕوانگه‌ی قورئان و فه‌رمووده و فه‌تواى زانايان

ئاماده‌كردنی

كوێستان طاهر

پێداچوونه‌وه‌ی

ماموٚستا عدنان بارام

=============================

سايتـی به‌هه‌شت

www.ba8.org

بسم الله الرحمن الرحيم

إن الحمد لله نحمده و نستعينه ونستغفره ، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ، وسيئات أعمالنا ، من يهده الله فلا مضل له ، ومن يضلل فلا هادي له ، أشهد أن لا إله إلا الله ، وأن محمدا عبده ورسوله ، أما بعد :

موسڵمانی بەڕێز : بەڕاستی یەکێك لە بەخششەکانی خوای پەروەردگار بۆ مرۆڤ چاوە وەك هەموو ئەندامەکانی تری جەستەی مرۆڤ بۆیە دەبێ سوپاسی زۆری پەروەردگاری خاوەن بەخشش بکەین ، سوپاسیش تەنها بەدەربڕینی زمان نی یە بەڵك و بەکارهێنانی ئەو ئەندامەیە لەیاد کردن وگوێڕایەڵی کردنی خوای بەخشندە داوە پارستنیانە لەحەرام کراوەکان ... وەك بیلالی کوڕی سەعد دەفەرموێ : ((الذكر ذكران ؛ ذكر باللسان حسن جميل ، وذكر الله عندما أحل وحرم أفضل)) ، واتا : زیکرکردنی خوای گەورە دوو جۆرە : زیکرێك بەزمان کەچاك و جوان و تەڕو پاراوە ، وە زیکری خوای گەورە لەو شتانەی کە حەڵاڵی کردووە و ئەوانەش کە حەرامی کردووە و خۆگرتنەوە لێیان چاکترە .... یەکێکیش لە فەرمانەکانی پەروەردگار بۆ مرۆڤ چاوگرتنە لە ئاست حەرام کراوەکانیدا .

موسڵمانی بەڕێز : بزانە کە بەرپرسیاری بەرامبەر چاوەکانت لە پاشەڕۆژدا وەك هەموو ئەندامەکانی تر ، وە خوای گەورە لێت دەپرسێتەوە بەڵکو مۆر دەدا بەسەر دەمتدا و ئەندامەکانت کە لەدونیادا بەپێی فەرمانی خوای گەورە پێیان هەڵنەساوی دەیان هێنێتە قسە کردن و هەموو شایەتیت لەسەر دەدەن ، وەك خوای گەورە دەفەرموێ : ﴿ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْؤُولاً ﴾ (سورة الإسراء : ٣٦) ، واتا : بەڕاستی ئەندامەکانی بیستن و بینین و دڵ هەموویان کە سێ دروست کراوی خوای گەورەن خاوەنیان بەرپرسە لێیان .

جا لەبەر ئەوە پێویستە بەزەییمان بەخۆدا بێتەوە و چاومان بپارێزین ، چونکە چاو ئامرازی وروژاندنی هەستی مرۆڤە ، بۆیە ئەوەی کە چاوی داناخات دووچاری بێزاری دەبێت و هەمیشە غەم و پەژارەی زیاد دەکات و لەبیر کردنەوە و ئازاردا دەژی .

بۆیە دەبێ سوپاسی پەروەردگاری لەسەر بکەین و لە بێ فەرمانیدا بەکاری نەهێنین و سوپاسی خوای گەورە بکەین لەسەر ئەو بەهرانەی کە پێی داوین ، وە بشزانە پاراستنی ئەم ئەندامانە هۆکارن بۆ بەختەوەری مرۆڤ ، بۆیە پێویستە زۆر بەئاگا بین لە بەکارهێنانیاندا بۆ ئەوەی کەببنە هۆکاری بەختەوەریمان ، نەك

پەنا بەخوای گەورە دوچاری نەگبەتی و سزای خواییمان بکەنەوە بەتایبەت چاو ، چونکە چاو یەکەم پەیژەی سەرکەوتنە بۆ تاوان بۆیە شەیتانیش دەرکی بەمە کردووە و زۆرتر لە ڕێگای چاوەوە دەچێتە ناو دڵەوە کەوایە چاوت بپارێزە و ئەو دەرگایەی شەیتانی نەفرین لێ کراو لەسەر خۆت داخە ، بۆ ئەوەی نەبیتە دۆستی شەیتان و بەو دەردەت نەبات کە خۆی پێی چووە ، وە بشزانە خوای گەورە ئاگادارە بەو خیانەتەی کە بەچاوت ئەنجامی ئەدەیت کە ئەویش هۆکارێکە بۆ پیسی دڵ و دەرون و لەڕێ لادانیان ، وەك خوای گەورە دەفەرموێ : ﴿ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴾ (سورة الغافر : ١٩) ، واتا : خوای گەورە شارەزا و بەئاگایە بەخیانەتی چاو وە هەرچی دڵیشە دەیشارێتەوە .

دڵ و دەروون لەجەستەدا هەموو شتێکی بەڕوونی تێدا دیارە هەموو شتێکی بەجوانی تێدا دەبینرێت گەر بەتاوان و سەرپێچی چڵکن نەکرێن خیانەتی چاویش یەکێکە لەو خیانەتانەی کە دەکرێتە سەرناموس و شەرەف و ئابڕو بۆیە بەپاراستنی چاوت لەو خیانەتە نەفست پاراستووە .

بەڵگە لە قورئان و فەرمودەدا لەسەر حەرامێتی نەزەر

خوای گەورە دەفەرموێ : ﴿ قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴾ (سورة النور : ٣٠) ، واتا : ئەی پێغەمبەر ﷺ بە پیاوانی باوەڕ دار بڵێ کە چاویان داخەن و تەماشای حەرامی پێ نەکەن ، وە داوێنی خۆشیان بپارێزن ، ئەوەش چاکترە بۆیان ، بەڕاستی خوای گەورە ئاگادارە بەوەی دەیکەن .

دەبینین خوای گەورە پاش فەرمان کردن بەچاو داخستن فەرمان دەکات بەپاراستنی داوێن چونکە پەیوەندی یەکی گرنگ لەنێوان چاوو داوێندایە کەخوای گەورە سەرنجمانی بۆ ڕادەکێشێ ، چونکە ئاوەڵا کردنی چاوو دانەخستنی کاری خۆی دەکات و ئەو وێنەیەی کەبەچاوی گرتوویەتی هەمیشە دەیباتەوە دونیای خەیاڵاتەوە و دوور نیە تەنها ئەو ڕوانینە بەرەو کاری خراپی تریشی ببات ، لەبەر ئەوەی داخستنی چاو هۆکارێکە بۆ بۆپاك ڕاگرتنی داوێن بۆیە خوای گەورە پێکەوە باسیان دەکات ، وە خوای گەورە هەستمان بۆ ئەوە ڕادەکێشێ کە ئاگادارین و خۆمان بپارێزین گەرچی لەو کاتەدا چاو دێرمان بەسەرەوە نیە

یان شەرم ناكەین بەڵام خۆ خوای گەورە ئاگادارە و هەمیشە چاو دێرە بەسەرمانەوە تەنانەت بۆ چركەیەكیش لێمان غافل نابیٚ .

وە خوای گەورە وەك فەرماتی بەپیاوان كردووە كە چاویان داخەن بەهەمان شێوە لەپاش ئەو ئایەتە فەرمانی بە ئافرەتانیش كردووە كە چاویان داخەن و ئافرەتانیش هاوشانی پیاوانن لەفەرمان و پاداشت و سزاشدا بۆیە یاسای بۆ ئەوانیش دارِشتووە بۆ ئەوەی پەیرِەوی كەن و بەختەوەری پەروەردگار بەدەست بێنن ، وەك دەفەرمویٚ : ﴿ وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ ﴾ (سورة النور : ٣١) ، واتا : وە بە ئافرەتانی باوەرِدار بڵیٚ چاویان داخەن لە ئاستی حەرام و داوێنیشیان بەپاكی رِابگرن ، وە جوانی و رِازاوەیی خۆیان بەدەر نەخەن بۆ جگە لە مەحرەمەكانیان نەبێت .

وەك بینیمان خوای گەورە فەرمان بە هەردوو رِەگەز دەكات كە چاویان داخەن لەبەرامبەر یەكتر و حەرام كراوەكانی كەدا ، بەهەمان شێوە پاش پاراستنی چاو خوای گەورە فەرمان بەپاك رِاگرتنی داوێنیش دەكات ، چونكە وەك پێشەوا (ابن القيم) دەفەرموی : لە بنچینەدا چاو داخستن بۆ پاراستن و پاك رِاگرتنی داوێنە ، بۆیە خوای گەورە لە پێشدا باسی كردووە ، وە خوای

گەورە چاوی بە ئاوێنەی دڵ داناوە ، جا گەر بەندە چاوی پاراست ئەوە دڵیش ئارەزوو ئیرادەی کەم دەبێتەوە .

وە زیاد لە مەش خوای گەورە فەرمانی کردووە بە ئافرەتان کە جوانی و ڕازاوەیی خۆیان داپۆشن . بێجگە لە مەحرەمەکانیان . بە پۆشاکی حیشمەت و شەرمین وشیرینی شەرعی ، کە لەسەر فەرمانی پەروەردگار بڕا بێت ، نەك بە ناو جلە شەرعی یەکانی ئەمڕۆ کە بەزۆری دوورن لە فەرمانی خوای گەورە ، و ئامرازی ڕازاندنەوەی ئافرەتانن ، نەك داپۆشینی جوانی یەکانی ئافرەت ، وە بۆیە لێرەدا خوای گەورە فەرمانی بە خۆداپۆشینی ئافرەتان کردووە ، چونکە سفور بوون و دەرخستنی جوانی ئافرەتان هۆکارێکی کاریگەرە بۆ داڕووخانی کۆمەڵگە و لە ڕێ لادانیان و بەدیهێنانی ئامانجی دووژمنانی ئیسلام ... وە ئافرت دوو جار تاوانبارە گەر بە پێی شەرع خۆی دانەپۆشێ :

١ ـ لەبەر ئەوەی کە فەرمانی پەروەردگاری پشت گوێ خستووە ، کە پەنا بەخوای گەورە ئەمەش هۆیەکە بۆ توڕەبوون و سزای خوایی .

٢ ـ وە بەو کارەشیان زیاتر سەرنجی پیاوان بەلای خۆیاندا ڕادەکێشن و ئەوانیش تووشی نەزەر و سەرگەردانی و لەڕێ دەرچوون دەکەن .

وە خوشکم بزانە : ئەوە شەیتانە ئەو کارە بێزراوەت لاشیرین دەکات و بۆت دەڕازێنێتەوە بۆ ئەوەی تووشی ئەو تاوانە گەورەیەت بکات ، چونکە لەو کاتەوەی کە بێ فەرمانی خوای پەروەرگاری کرد و خوای گەورە لە بەزەیی خۆی بەدەری کرد پەیمانی دا کە هەمیشە لە دژایەتی کردن و لەڕێ دەرکردنی بەندەکانی خوای گەورەدا بێت ، بێ ماندوو بوون ، بۆ لە خشتە بردنیان هەرجارەی بە ناوێك ، جارێ بەناوی مۆدە ، و جارێکی تر بەناوی پێشکەوتن و گەنجی و ... و ... و !! دەزانی بۆ ؟ بۆ ئەوەی هاودەمانی زۆر بێت ، بۆ ئەوەی ببیتە سوتەمەنی دۆزەخ ، جا کەوایە جوانی خۆت بپارێزە و بەدەری مەخە بۆ گورگە برسی یەکانی بەناو پێشکەوتن و ئازادی ئەوانە هیچیان لە تۆ ناوێ جگە لە جوانی و گەنجی و ئابڕوبردن و لە خشتە بردنت نەبێ ، جا وریابە وە بەپاکی تۆ . گەوهەری بەنرخ . کۆمەڵگاش پاك و چاك دەبێت .

وە شـەیتان ختـورەی زۆرە بـۆ لـە ڕێ لادانـی بەنـدەکانی پەروەردگار جا دەبینین نەزەرمان لا جوان و شیرین دەکات ، دەبێ لەو کاتـەدا زۆر وریـا بـین و شـوێن ختـورەی شـەیتان نەکـەوین ، چونکە هەمیشە فەرمانمان پێ دەکات بە خراپە و تـاوان ، وەك خوای گەورە دەفەرموێ : ﴿ لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَن يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ ﴾ (سورة النور : ٢١) ، واتا : شوێن ختورە و هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ، چونکە فرمانتان بەتاوان و خراپە پێ دەکات .

وە بزانـە تێـڕوانینیش زینـای چـاوە وە خۆشەویـستیش لـە ڕێگـای چـاوەوە دەچـێتە نـاو شـاری دڵـەوە ، دڵـیش بـیری لـێ دەکاتەوە و هانت ئەدات بۆ ڕۆشتن بۆی ، بۆیە بەزینا ناو براوە ، چونکە بەریدی شتەکانە و دەیگوێزێتـەوە بۆ دڵ وەك پێغەمبەر ﷺ دەفـەرموێ : " كتب على ابن آدم حظه من الزنا ، أدرك لا محالة له ، فزنا العينين النظر ... " (متفق عليه) ، واتا : هەموو مرۆڤێك بەشی خۆی پێدراوە لە زیناو لە سەریشی نوسراوە و ڕزگار بوونی لێی نیە : یەك لەوانە تێڕوانینی حەرامە کە زینای چاوەکانە .

موسـڵمانی ژیـر : ئـەم ئایـەت و فەرمودانـە هـەموو زەنگـی وریاکەرەوەن بۆ بەئاگابوون و دوور کەوتنەوەمان لە نـەزەرکردن و فەرمانی خوای گەورەیە بۆ تۆی بڕواداری گوێڕایـەڵ ، وە زۆریـش جەختی لەسەر کراوەتەوە ، چونکە ڕێخۆشکارە بۆ زینای داوێن ، وەك خـوای گـەورە دەفـەرموێ : ﴿ وَلاَ تَقْرَبُواْ الزِّنَى إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلاً ﴾ (سورة الإسراء : ٣٢) ، واتا : نزیکی زینا و داوێـن پیـسی مەکـەون ، چـونکە بەڕاسـتی ڕەوشـتێکی قێـزەون و ناشیرین و ڕێگەیەکی خراپە .

خوای دانا زۆر بە جوانی و بە وردی ڕێنموویـیمان دەکات و وریامـان دەکاتـەوە لـە فێڵـی شـەیتانەکان ، دەبیـنین لـەم ئایەتـەدا هـەموو ئـەو کارانـەی حـەرام کـردووە کـە ڕێخـۆش کـارن بـۆ داوێـن پیسی ، وەك نەزەر چونکە چاو دانەخستن و واڵاکردنـی ئـارەزوو دەورووژێنـێ و تامـەزرۆی دەکـات و هیـوا و ئـارەزووی کـاری ناشایـستە و داوێـن پیـسی دەڕوێنـێ ، بۆیـە خـوای گـەورە کـە دروسـتی کـردووین لـە هـەموو کـەس زیـاتر تەنانـەت لـە خۆشـمان شـارەزاترە لێمـان ، و دەزانێـت چ شـتێك بەزیانـە بۆمـان و لـە خشتەمان دەبات بۆیە بە بەزەیی خۆی کە ئەو کارە درێوەی لێ قەدەغە کردووین ڕێخۆشکار و هەنگاوەکانیشی بۆ دەست نیشان

کردووین ، و فەرمانی کردووە کە لێشیان دوور کەوینەوە نەوەك پەنا بەخوای گەورە بیٚ ئاگا بین و فەرمانی پەروەردگار بشکێنین .

وە بێگومان نەزەر کردنیش وەك باس کرا هۆکاری کەوتنە ناو داوێن پیسیە بۆیە پێغەمبەری پێشەوا ﷺ ئامۆژگاری هاوەڵە بەڕێزەکانی کرد ، بۆ ئەوەی کە لە سەرە ڕێگا دادەنیشتن و فەمووی : " إياكم والجلوس على الطرقات ، قالوا : يا رسول الله ! هي مجالسنا مالنا منها بد ، قال : فإن كنتم لا بد فاعلين ، فأعطوا الطريق حقه قالوا : وما حقه ؟ قال : غض البصر وكف الأذى ورد السلام " (رواه البخاري) ، واتا : ئاگادارتان دەکەمەوە نەکەن لەسەر ڕێگا و بانەکان دانیشن ، هاوەڵان فەرمویان : ئەی چی بکەین کە هەر دەبیٚ دابنیشین و ناچارین ؟ پێغەمبەری خواش ﷺ فەرموی : دەی ئەگەر هەر دانیشتن و ناچار بوون مافی ڕێگا و بان بدەن : ووتیان مافی ڕێگا و بان چیە ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ؟ فەرمووی : مافی ڕێگا و بان ئەوەیە کە چاوت داخەیت لە ڕوانینی حەرام و دەستیشت بپارێزی لە ئازاردانی خەڵك و ئازاریان نەدەی ، وە وەڵامی سەلامیشیان بدەیتەوە .

(ابن القيم) ـ ڕەحمەتی خوای لیٚبیٚ ـ دەفەرمویٚ : بنچینەی هەموو کارێکی خراپ کە بەسەر مرۆڤدا دێت نەزەرە ، چونکە

نـەزەر ختـورە لـە دڵـدا دەڕوێنـێ وپاشـانیش بیر کردنـەوە و هیـوا خواسـتن بـە دوایـدا دەهێنـێ ، وە ئەمـەش ئـارەزوو بەدوایـدا دەڕوێنێت پاشان ئەو ئارەزووەش ویست و کردار بـەدوای خۆیـدا دێنێت ، تـا وای لێدێت لای گـەورە دەبێـت و بـەتوانای دەکات بۆ ئەوەی بکەوێتـە کـاری داوێـن پیسـی یـەوە ، وە دەبێ ئەو ڕێگایـە دابخرێت و بەربەست بکرێت ، جا بۆیە ووتراوە ئارام گرتن لەسـەر داخستنی چاو و پاراستنی زۆر ئاسان تـرە لـە ئـارام گـرتن لەسـەر ئازار و ناسۆری یەکانی پاش ڕوانیندا ، جا دەبێ هەمیشە هەست بەچـاو دێـری پـەروەردگارمان بکـەین و چـاومان لـە ئاسـت قەدەغەکراوەکانیـدا داخـەین ، چـونکە چاودێرە بەسـەرمانەوە لـە هەموو حاڵێکماندا ، وە گەر تووشـی نـەزەری لـە ناکاویش بووین ئـەوا دەبـێ بـەزوویی چـاومانی لێـوەرگێڕین ، چـونکە تـەنها یەکـەمیان بـۆ ئێمەیـە وەك (عبـدالله) ی کـوڕی (بریـرة) لـە باوکیـەوە دەیگێڕێتـەوە کـە پێغەمبـەری خـوا ﷺ بـە عـەلی کـوڕی ئەبو تـالیبی فـەرموو : " لا تتبع النظرة النظرة ، فإن لك الأولى وليس لك الآخرة " (حسنه العلامة الألباني في صحيح سنن أبي داود ، برقم : ٢١٤٩ ، و في صحيح سنن الترمذي ، برقم : ٢٧٧٧) ، واتـا : ئـەی عـەلی یـەك لـەدوای یـەك مەڕوانـە و تەماشا مەکـە ،

چونکە یەکەمیان بۆ تۆیە . بەیەکەم تێڕوانین تاوانبار نابیت . بەڵام ئەوەی دووەم جار بۆ تۆ نیە . واتا تاوانبار دەبیت . .

(ابن الجوزي) . ڕەحمەتی خوای لێبێ . لە تەفسیری ووتەی پێغەمبەردا کە دەفەرموێ " لا تتبع النظرة النظرة ... " دەفەرموێ : لەوانەیە کەسێك واتای ئەمە بگۆڕێ بۆ دروستی و حەڵاڵی نەزەر کردن بە ویستەوە !! نەخێر بەو شێوەیە نیە ، بەڵکو مەبەست لە تەماشاکردنی یەکەمجار ئەوەیە کە بەبێ ویست و نەزانینەوە چاوی کەوتبێتە سەری وەك لە (صحيح مسلم) دا هاتووە لە فەرمودەی جەریری کوڕی عبداللە کە فەرموی پرسیارم کرد لە پێغەمبەر ﷺ دەربارەی ڕوانینی کوت و پڕ و لە ناکاو فەرموی : " أصرف نظرك " واتا : فەرمانی پێکردم کە چاومی لێوەرگێڕم (ابن الجوزی) . ڕەحمەتی خوای لێبێ . دەفەرموێ : وە ئەمەش لەبەر ئەوەی کە لە یەکەم ڕوانیندا دڵی ئامادە نەبووە و بیری لە جوانی یەکانی نەکردۆتەوە ، وە ئەوەش ڕووینە داوە کە چێژی لێوەرگرێ جا ئەگەر یەکەم ڕوانینی بەردەوام بوو تا ئەو ئاستەی کە دڵ و بیر و هۆشی ئامادە بێت ، ئەو کاتە یەکەم ڕوانینش وەك دووەم ڕوانینە لە تاواندا ، واتە یەکەم ڕوانینیش حەرامە ، ووتەی تەواو بوو .

خوشك و برای بەئیمانم : وەك حەرامی ڕوانین و نەزەرمان بۆ دەركەوت لە بەڵگەكانی سەرەوەدا دەبا بیر و هۆشمان بەكار خەین و وریا بین و لە ئێستاوە بڕیار بدەین كە خۆمان بپارێزین لە زینای چاو ، گەرچی زینای بچووكیش بێ ، چونكە هەنگاو و ڕاكێشەرە بۆ داوین پیسی ، پێویستە بە یارمەتی خوای گەورە خۆمانی لێ بەدوور بگرین بۆ ئەوەی لەدوا ڕۆژدا زەرەرمەند نەبین و پەشیمان نەبینەوە ، هەموو كات دوا ڕۆژمان لە پێش چاو بێت و هەوڵ بۆ سەرفرازی و سەركەوتنی ئەو ڕۆژە بدەین ئەوەش بەدی نایەت جگە بە خۆ بەهێزكردن بەیادی خوای گەورە و هەست كردن بە چاودێری لە سەرمان و شكاندنی كۆتەكان و ئارام گرتن و سەركەوتن بەسەر نەفس و ئارەزووەكانمان .

وە با لە خوای گەورە بترسین ئاگاداری ئەندامەكانمان بین و لە گوێڕایەڵی پەروەردگاردا بەكاریان بێنین پێش ئەوەی ڕۆژێك دابێت كە هەموو بێ هێز و لاواز و چاوان نابینا بن و ببنە زەنگی شایستە بوونمان بەسزای خوای باڵادەست ... وە با هەمیشە لە كاری چاكەدا بەكاریان بێنین پێش ئەوەی كە ڕۆژێك دابێت شایەتیمان لە سەر بدەن بۆ ساتێكیش بە خەیاڵتدا هاتووە دەزانی ئەو ئەندامەی كە تۆ بۆ ساتێ چێژ وەرگرتن لە بێ

فەرمانی پەروەرگاردا بەکاری دەبەی ، شایەتیت لەسەر دەدا !!
ئای لەو ڕۆژە چەند سەخت و دژوارە .

وریابە خوشکم .. وریابە برام : بۆ چەند ساتێکی کەمی بڕاوە خۆت مەخە داوی شەیتانی جنۆکە و مرۆڤەکان دوا ڕۆژت لەدەست مەدە با نەبیتە هۆی ڕیسوایی ، وە نەشبیتە جێی گاڵتە پێکردنی ئەندامەکانت ، چەندە ڕووداوێکی ناخۆش و ناهەموارە لە ڕۆژێکدا کە هەموو ئەندامەکانی لاشەت شایەتیت لەسەر دەدەن کە چاویش یەکێکە لەو ئەندامانە کە لە هەموویان زیاتر چێژی لەشتە حەرام کراوەکان بینیوە و خوای گەورە دەیهێنێتە گوفتار و دەڵێ . بە من بۆ حەرامی دەڕوانی . وە هەر ئەویش بووەتە هۆی ئەنجامدانی زۆربەی تاوانە ڕیسواکەرەکان ، دەی پێش ئەوەی ئەو ڕووداوەت بەسەر بێت و کات بەسەر چێ و بەهاری عومرت بەسەرچێ و گەڵای تەمەنت هەڵوەرێت بگەڕێوە ، چونکە لەوێ گەستنی پەنجەی پەشیمانیش هیچ فریات ناکەوێ و دادت نادات !!

❋ ❋ ❋

نەزەر لە فەتوای زانایاندا

پرسیار : حوکمی ڕوانین بۆ ڕووی ئافرەتان چیە لە لایەن پیاوانەوە جا ئەو ئافرەتە گۆراتی بێژ بێ یان ئەکتەر لە شاشەی تەلەفزیۆن یان ڤیدیۆ و سینەما یان وێنەی ئافرەتێ بەبەرگی گۆڤار یان ڕۆژنامەیەکەوە بێت ؟

وەلام : ڕوانین بۆ ڕووی ئافرەت قەدەغە کراوە و دروست نیە ، چونکە هۆیەکە بۆ توشبوونی فیتنە ، وەك خوای گەورە دەفەرموێ : ﴿ قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ... ﴾ (سورة النور : ٣٠) ، واتا : ئەی پێغەمبەر ﷺ بە پیاوانی باوەڕ دار بڵێ کە چاویان داخەن و تەماشای حەرامی پێ نەکەن ... نەهیەکە ڕوانینی ڕووی هەموو ئافرەتێ دەگرێتەوە ، وێنە بێ یان نا ، وەك یەك وایە گەر وێنەکە بەڕووی پەڕەیەکەوە بێت یان لەسەر شاشەی تەلەفزیۆن یاخود لەهەر کوێ بێت (فتاوى علماء بلد الحرام : ابن باز) .

پرسیار : ئایا دروستە بۆ پیاو بڕوانێ بۆ ئافرەتی بێگانە ، زیاتر لە تێڕوانینێکی لە ناکاو ، وە ئەگەر دروست نیە ، ئایا دروستە بۆ قوتابیاتی پیاو ئامادەی وانەیەك بن کە ئافرەتێك

بیلێتەوە و لە هەمان کاتدا پۆشاکێکی تەسك و بەدیاری لەبەردا بێت ، بە بیانووی ئەوەی کە خوێندنە؟!

وەڵام : دروست نیە بۆی بڕوانێت زیاتر لە ڕوانینی لەناکا و ، مەگەر لە کاتێکدا نەبێت کە زەرورەت بێت ، وەك لە حالەتی فریاکەوتنی خنکان لە ئاودا ، یان ڕزگار کردنی لە کەوتنەوەی ئاگردا ، یان ڕووخاندن ، یان بەدەرخستنی لەکاتی چارەسەری پزیشکی دا ، گەر ئافرەت نەیتوانی هەستێ بەو چارە سەرکردنە (اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء) .

پرسیار : حوکمی ڕوانین بۆ ئافرەتی نامەحرەم (بێگانە) چیە سەبارەت بە پیا و بۆ ئافرەتان یان ئافرەت بۆ پیاو لە کاتی تەماشاکردنی تەلەفزیۆندا ؟

وەڵام : دروست نیە ، چونکە زۆربەی کات لەسەر تەلەفزیۆن شوێنی حەرامیان بەدیارە و ڕوتن . وە هەروەها لە پیاوانیش خۆیان جوان دەکەن و ڕازاوەن کە ئەمەش جوڵاندنی فیتنە و خراپەکارییە لە زۆربەی کاتدا (اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء)

پرسیار : ئایا دروستە پیاوان بڕواننە ئافرەتانی بێگانە وە بە پێچەوانەشەوە ، واتە : ئافرەتان بڕواننە پیاوانی بێگانە ؟

وەڵام : بەهیچ جۆرێك دروست نیە بۆ ئەو جۆرە پیاوانە کە دەڕواننە ئافرەتی بێگانە و هەوا و ئارەزوویان بەو شتە پیس و بێزرا و تێر دەکەن ، یان ئەو ئافرەتانەی کە دەڕواننە پیاوی بێگانە و بەغەمزەی چاو یان بە پێکەنین و قسەکردن تەمەنیان بەسەر دەبەن !! بەوەش پێویستە ئافرەتی موسڵمان هەمیشە خاوەن شەرم و حەیای خۆی بێت و ڕەگەزی مێینەیی خۆی بپارێزێت . وە ئەوەش باشترە بۆیان (فتاوى حجاب المرأة المسلمة : ل٧٩) .

ووتەی زانایان و ناوداران لەسەر تێڕوانین

لە پێشدا خراپی و نالەباری و ناڕەوایی نەزەرت بۆ دەرکەوت کە ئەویش یەکێکە لە تاوانەکان و تووشی دڵە ڕاوکێ و بیرکردنەوەمان دەکات و بەرەو کاری خراپ و ناشایستەمان دەبات و پاشانیش . پەنا بەخوای گەورە . سزای خوایی دەبینین لەبەر ترسناکی ئەم باسە هاوەڵانی بەڕێز و زانایان و ناودارانیش

گرنگی یەکی تایبەتیان بەم باسە داوە و نوسراو و ئاگاداریان لەم بارەوە هەیە .

حەسەنی بەسری ـ ڕەحمەتی خوای لێبێ ـ دەفەرموێ : هەر کەس چاوەکانی بەڕەڵا بکات و بیگێڕێت لە ئەم لاو ئەو لادا ئەوا غەم و پەژارەی زۆر دەبێت .

وە لە (**التبصرة**) دا هاتووە کە عیسای کوڕی مەریەم ـ عليه السلام ـ دەفەرموێ : نەزەرکردن ئارەزوو و شەهوەت لە دڵدا دەچێنێت وە هەر ئەوەندەش بەسە کەتاوان بێت .

(**ابن الجوزي**) ـ ڕەحمەتی خوای لێبێ ـ دەفەرموێ : بزانە کە بنچینەی عیشق و ئەوین واڵا کردنی چاو و نەزەری حەرامە ، وە ترسناکی لەسەر ئافرەتانیشە وەك ترسناکە لەسەر پیاوان ، وە دەفەرموێ : بەڕاستی ئەوەی کە ئاینی زۆر لەخوا پەرستانی لە ناو برد واڵا کردنی چاو و نەزەری حەرام بوو ، وە ئەوەش کە بەدوایدا هات . جا ئامان وریای ئەمە بن .

(**ابن القيم**) ـ ڕەحمەتی خوای لێبێ ـ دەفەرموێ : سەرەتای هەموو تاوانێك بەهۆی چاوەوەیە ، هەر بۆیە کە فەرمان کراوە بە داخستنی ، چونکە ئەمە پێشەکیەکە بۆ پاراستنی داوێن ، وە هەموو ڕووداوێکیش سەرەتاکەی ڕوانینە .

سودەكانی چاو داخستن

بێگومان خوای گەورە كاتێ شتێك قەدەغە دەكات لە بەرامبەریدا پاداشتی بۆ ئەو كەسانە داناوە كە گوێڕایەڵی دەبن ، و لە پێناویدا وەك پەرستشێك خۆیان لەو تاوانە بەدوور دەگرن ، بەهەمان شێوە پاداشتی لەسەر چاوداخستن و پاك ڕاگرتنی داوێنیش داناوە . وەك لەپاش ئەوەی كە فەرمان بەپیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار دەكات كە چاویان داخەن و تەماشای حەرامی پێنەكەن . كە ئەویش یەكێكە لە تاوانەكان . لە كۆتایی فەرمان بەچاو داخستنیاندا دەفەرموێ : ﴿ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾ (سورة النور : ٣١) ، واتا : وە هەمووتان تۆبە بكەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە بەڵكو سەرفراز بن .

باوكی ئومامە دەفەرموێ : گوێم لێ بوو پێغەمبەری خوا ﷺ ئەیفەرموو : " أكفلوا لي بستٍ أكفل لكم الجنة ... وغضوا أبصاركم ... " (حسنه العلامة الألباني في السلسلة الصحيحة ، برقم : ١٥٢٥) ، واتا : ئێوە شەش شتم بۆ بپارێزن ئەوا منیش كەفیلی

و زامنی بەهەشتتان بۆ دەکەم ... وە چاوتان بپارێزن و بۆ حەرام پێی مەڕوانن .

وە لە فەرمودەیەکی تردا لە (**صحيح**) ی ێشەوا بوخاری دا هاتووە کە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمویەتی : " **مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ** " (رواه البخاري) ، واتا : وە هەر کەسێ زمانی و ئەوەی لە نێوان ڕانەکانیەتی بپارێزێ ، ئەوا منیش کەفیلی و زامنی بەهەشتی بۆ دەکەم .

وە ووتراوە هەرکەس ئەم چوارە بپارێزێت ئەوا دینی پارێزراوە : تەماشاکردنی حەرام ، بیرلێکردنەوەی ، دەربڕینی بە ووشە ، ڕۆشتن بۆ کارەکە .

دوا ووتە

خوشک و برای موسڵمانم : هیوا خوازی لێبووردنی خوای گەورە و بەهەشتەکەیم بۆ هەموو لایەکمان ، لەپاش ئەوەی کە حوکمی نەزەرمان بۆ ڕوون بوویەوە ، کە چەند ترسناکە و جگە لە خراپی بەدوادا نایەت کە هۆیەکیشە بۆ توشبوون بە نەخۆشی (**عیشق**) خۆشەویستی بێ بنەوا ، و زۆر جاریش سەپاندنی بێ ئاگایی لە خوای گەورە و ڕۆژی دوایی کە چاوەڕوانمانە ، دەبینین

زۆر کـەس توشـی کـاری ناشایـستە و سەرشـۆڕی بارەگـای پەروەردگاریان بوون یەکەم هەنگاویشی تەنها نـەزەرێك بوو ، زۆر جوانیان فەرمووە ئەوانەی کە فەرمویانە نـەزەر پـەیکێك شـەرابە ، چۆن کەسێك سـەر خۆش بێت ئاگای لـەخۆی و دەورووبەریشی نیە بەهـەمان شێوە کەسێکیش ژیری کـەم بێت نـەزەر بنێرێت بۆ دڵـی و بیری لـێ بکاتـەوە ، وەك سەرخۆشێك وایـە زۆر دەکەوێتـە تاوانەوە کە زۆر جار بـەخراپ کۆتـایی دێت بەڕاستی مرۆڤی ژیـر گـەر تێبینـی دوا ڕۆژی خـۆی کردبێـت ئـەوا چـاوی دادەخـات و واڵای ناکـات و بـەم لاو لادا نایگێڕێـت ، و دڵ و دەروونـی خـۆی بەپاکی ڕادەگرێت . جا ئامـان خوشـك و برای لاو و ژیـر نەکـەی ئاوڕ لە پیلانـەکانی شـەیتان بەیتـەوە و خـۆت بخـەیتـە داویـەوە . و هـەروەها گوێڕایـەڵ نـەبی بـۆ ئـەو کەسانەش کـە شـوێن پـیلان و نیگای شەیتان و ئارەزووی بێ سنووری خۆیان کەوتوون و نەزەر و ڕوانینی هەردوو ڕەگەز بۆ یـەکتر بەڕەوا و دروست ئەزانن هـەر کەسـێکیش بەرهەڵـستی لـەو تاوانـە بکـات کـەخوای گـەورە و پێغەمبەرەکـەی ﷺ حـەرامیان کـردووە بەدواکـەوتوو و نـەفام و شـوێن خـەیالات کـەوتووی دەزانـن !! گومانـت نـەبێ ئـەوەی کـە خـوای کـار لــەجێ و پێغەمبەرەکـەی ﷺ حـەرامیان کـردووە

گوێڕایەڵی بوونیان هەموو خۆشحاڵی و سەرفرازی یەکی بۆ تۆ تێدایە ، چونکە خوای گەورە شارەزایە بەوەی کە سوود و زیانی بۆ تۆ هەیە وە پێغەمبەریش ﷺ لە هەموو کەس تەنانەت لەنەفسی خۆشمان زیاتر دڵسۆزترە بۆمان .

جا ئامان وریابە چاوەکانت بپارێزە و دای خە لە ئاست حەرامکراوەکاندا بۆ ئەوەی دینەکەت و پاشە ڕۆژیشت پارێزراو بێت .

داواکارم لەخوای بەبەزەیی یارمەتیمان بدات بۆ گوێڕایەڵی فەرمانەکانی و داخستنی چاومان و ڕاگرتنی دڵ و دەروونمان بەپاکی . هەر ئەویش چاکترین یارمەتی دەر و پشتیوانی بڕوادانە .

وَآخِرُ دَعْوَانا أنِ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
وصلى الله وسلم على محمد وآله وصحبه أجمعين

کوێستان طاهر / کەلار

============

www.ba8.org